

Sanoma Osakeyhtiö

**Toimintakertomus
vuodelta
1974**

Sanoma Osakeyhtiö

Toimintakertomus vuodelta 1974

Sisältö

Johtokunnan kertomus tilivuodelta 1974	
Yleistä	3
Sanoma Osakeyhtiö v. 1974	3
Sanomalehtiryhmä	5
Aikakauslehti- ja kirjaryhmä	7
Sanomapaino	9
Suunnittelu- ja kehitysryhmä	10
Talous- ja hallintoryhmät	10
Ammattikoulu	10
Lehtikuva Oy	10
Tuloslaskelma	11
Taseet	12
Liitetiedot	12
Johtokunta	15
Ehdotus voittovarojen käytöstä	15
Tilintarkastuskertomus	14
Tilastoja	16
Tervetuloa Vantaalle	17
Sanomalehden tulevaisuuden näkymät	19
Sopimukset ja luottamushenkilöt	21
Johtajisto	23
Päätoimittajat	23

Sanoma Osakeyhtiö

Kirjanpitolain muutoksesta johtuen on tässä kertomuksessa esitetyt v. 1973 numerot muutettu vertailukelpoisiksi v. 1974 numeroiden kanssa eivätkä siten ole aina samoja kuin v. 1973 kertomuksessa.

Numeroina

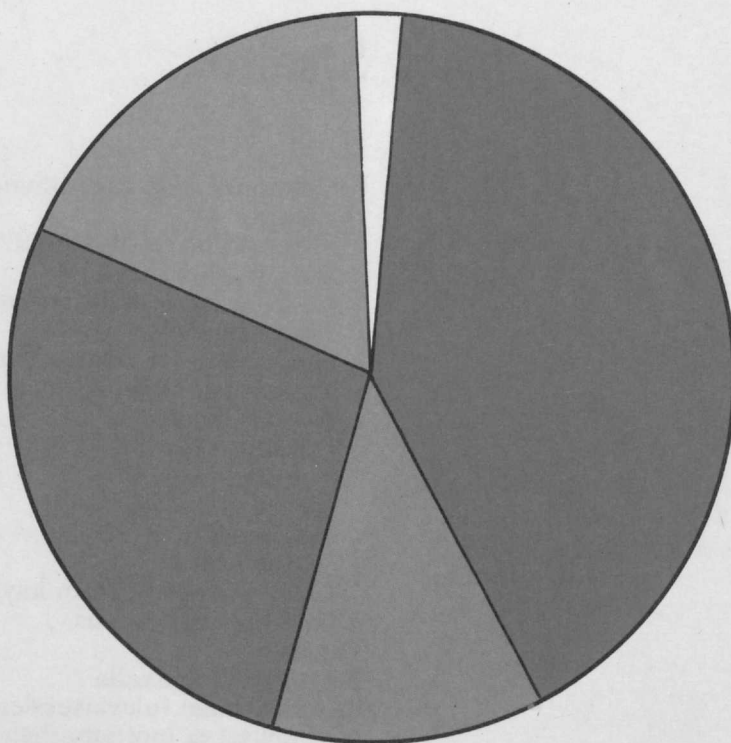
1974

1973

Liikevaihto	216,8 mmk	169,1 mmk
Tulos	4,4 mmk	2,0 mmk
Palkat	85,0 mmk	71,6 mmk
Taseen loppusumma	173,0 mmk	115,3 mmk
Osakepääoma	7,1 mmk	7,1 mmk
Henkilökunta	2362 henkeä	2442 henkeä
Jakajat	1551 henkeä	1604 henkeä
Asiamiehet	3765 henkeä	4097 henkeä
Paperin kulutus	49,4 milj.kg	54,3 milj.kg
Painovärin kulutus	0,77 milj.kg	0,73 milj.kg

Liikevaihdon
jakautuminen eri
kustannuseriin

- Voitto 2 %
- Palkat 41 %
- Sosiaalikulut 12 %
- Raaka-aineet 27 %
- Muut kustannukset 18 %

Johtokunnan kertomus tilivuodelta 1974

Yleistä

Vuoden 1974 taloudellinen kehitys oli usealta kannalta epätydyttävä. Vaikka kasvu oli virallisia ennusteita suurempi, vaihtotaseen vaje kasvoi ja inflaatio voimistui. Kokonaistuotanto, joka edellisvuonna oli kohonnut 6 prosenttia, nousi nyt 5 prosenttia.

Vuoden alkupuolta leimasi nk. energiakriisi, joka alkoi edellisen vuoden lopulla. Kriisi tuntui lähinnä öljyn ja hiilen hintojen nousuna. Se vaikutti raaka-aine- ja tuotantokustannuksiin ja sitä tietä kulluttajahintoihin.

Yleismaailmallinen inflaatio ja polttoaineiden hinnannousu kohottivat tuontihintoja lähes 45 prosenttia. Suomen päävientituotteiden hinnat sen sijaan nousivat vain kolmanneksella. Vaihtosuhteen heikkeneminen vaikutti heikentävästi myös vaihtotaseeseen. Kun tuonnin määräkin kasvoi vientiä enemmän, vaihtotaseen alijäämä putosi peräti 4.500 miljoonaan markkaan, kun se oli edellisenä vuonna 1.500 miljoonaa markkaa.

Talouden tasapainottomuutta kuvaa myös yhä voimistunut inflaatio, joka Suomessa oli suurempi kuin useimmissa muissa maissa. Elinkustannusindeksi nousi 17 prosenttia, vaikka elinkustannusten nousua vuoden lopulla pyrittiin hillitsemään mm. poistamalla eräiltä peruselintarvikkeilta liikevaihtovero. Edellisenä vuotena elinkustannukset nousivat 15 prosenttia.

Inflaatio johtui pääasiassa kustannustason noususta, joskin ylikysynnälläkin oli vaikutuksensa. Myös tuottavuuden nousun ylittäneet palkankorotukset sekä liukummat vaikuttivat hintakehitykseen.

Teollisuustuotteiden kysynnän kasvu jatkui viime vuonna, joskin painopiste siirtyi metsäteollisuustuotteista metalliteollisuuteen. Kokonaisteollisuustuotanto kasvoi 6 prosenttia eli lähes saman verran kuin v. 1973. Metsäteollisuuden kasvu oli vain 2 prosenttia. Vuoden lopulla alkoikin olla markkinointivai-

keuksia mekaanisen puunjalostusteollisuuden ohella myös kemiallisen puunjalostuksen puolella.

Sanoma Osakeyhtiö v. 1974

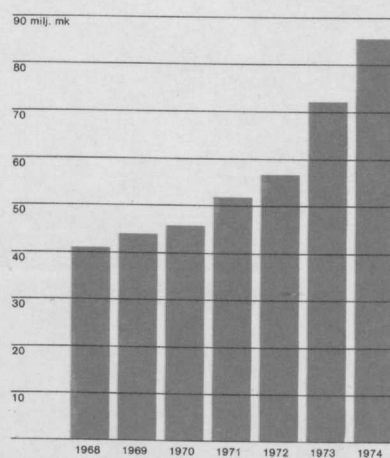
*Toimintavuosi oli
yhtiön 85:s.*

Talouden voimakas inflaatiokehitys tuntui myös yhtiön toiminnassa. Vuoden loppupuolen talouden taantuma ei sen sijaan ehtinyt sa-
nottavasti vaikuttaa yhtiön toimintaan; suhdannevaihteluthan alalla kulkevat puolisen vuotta yleisen

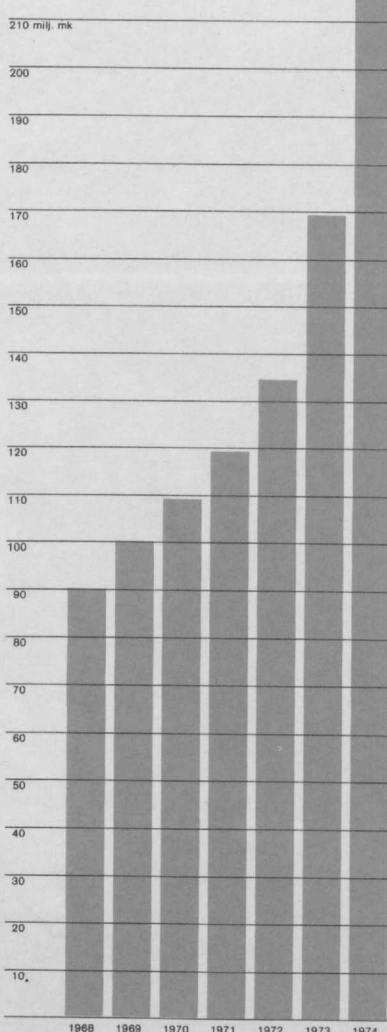
suhdannekehityksen jäljessä. Taantuma vaikutti lähinnä aikakauslehtien tilauskehitykseen ja Sanomapainon toimintaan.

Sanoma Osakeyhtiön liikevaihto ylitti ensimmäisen kerran 200 miljoonan markan rajan. Liikevaihdon kasvu oli lähes 30 prosenttia eli inflaation vauhtia suurempi. Palkat nousivat myös voimakkaasti ja palkkojen ja sosiaalikulustannusten summa ylitti 100 miljoonaa. Paperin hinta oli koko vuoden nousussa; sanomalehtipaperin hinta nousi 32 prosenttia, offsetpaperin 29 prosenttia ja arkkipaperin 17 prosenttia. Vielä suurempi oli painovärien hinnannousu: laadusta riippuen 44–60 prosenttia.

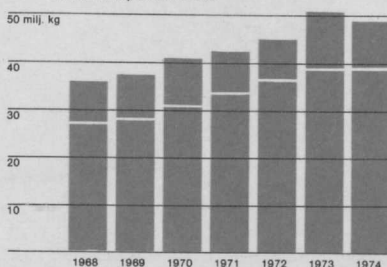
Sanoma Osakeyhtiön maksamat palkat

Sanoma Osakeyhtiön liikevaihto

Paperin kulutus Sanoma Osakeyhtiössä
— sanomalehtipainon osuus

Myös kaikki muut kustannukset nousivat inflaation vaikutuksesta, kuten tuloslaskelmia edelliseltä ja kertomusvuodelta vertaamalla voi todeta. Vertailussa on huomattava, että v. 1973 tuloslaskelma on muutettu uuden kirjanpitolain mukaiseksi ja siten vertailukelpoiseksi v. 1974 tuloslaskelman kanssa niin pitkälle kuin se on ollut mahdollista — pieniä eroja ei ole voitu välttää.

Kaiken kaikkiaan kertomusvuosi oli yhtiölle varsin menestyksellinen. Tästä johtuen päätti johtokunta jakaa yhtiön palveluksessa oleville n. 3 miljoonaa markkaa "85-vuotis juhlarahana".

Sanomalehtiryhmä

Toiminnan yleistavoitteena oli taloudellisen pohjan vahvistaminen Sanomala-projektin edellyttämiä suurinvestointeja silmälläpitäen sekä lyhyemmällä tähtäyksellä nykyisen tuotantolaitoksen kapasiteetin pitäminen kasvavan tuotantovolyymin tarpeen tasalla.

Taloudellisen tuloksen muodostumiseen odotetun suhdannetaantumisen vaikutus alkoi tuntua vasta vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Tuottojen pitäminen kustannusten tasalla muodostui inflaation johdosta tavallista ongelmallisemmaksi. Tuotantokustannukset lisääntyivät edelliseen vuoteen verraten 29 prosenttia.

Keväällä toteutettu hintasäännöstely lukitsi myös lehtien tilaus- ja ilmoitushinnat, jotka säännöstellään osittainen purkaminen kuitenkin vapautti 1.9. 1974.

□□ Lukuisat ulko- ja kotimaiset uutiset kuten energiakriisi, USA:n sisäpoliittinen häiriötila, urheilun EM- ja MM-kisat sekä Suomessa

Helsingin Sanomien toimituksen ja eduskunnan välille perustettiin syyskuussa faksimileyhteys. Eduskuntatoimittajan käsikirjoitus siirrettiin laitteen avulla jäljennöksenä toimitukseen. Uuden yhteyden käynnisti eduskunnan puhemies V. J. Sukselainen, jolle HS:n eduskuntatoimittaja Janne Virkkunen esittelee laitetta.

Yhtiön toimittajille järjestettiin vuonna 1974 kaikkiaan 17 kurssitilaisuutta. Kuvassa Ilta-Sanomien toimittajia Aulangolla. Henkilöt vasemmalta lukien: Marja-Liisa Lappalainen, Marja Kyllönen, Markku Eronen, Jouko Korpinen (edessä), Olli Ojanen, Matti Tapola, Lasse Askolin ja Pekka Vuoristo.

käyty valtiosääntökeskustelu tarjosivat lehdille runsaasti mielenkiintoista aineistoa.

Lakiehdotus kansalaisten intimiteettisuojausta aiheutti vilkasta keskustelua. Lehdistön kielteinen kantaa ehdotuksen eräisiin kohtiin, jotka saattavat vaikeuttaa sanomalehdistön toimintaa, ei sanottavasti vaikuttanut päätöksentekijöihin.

□□ Vantaan kaupungin kanssa solmittiin kesällä Sanomalan aluetta koskeva kunnallistekninen sopimus, ja alueen asemakaava saatiin sisäasiainministeriön käsiteltäväksi.

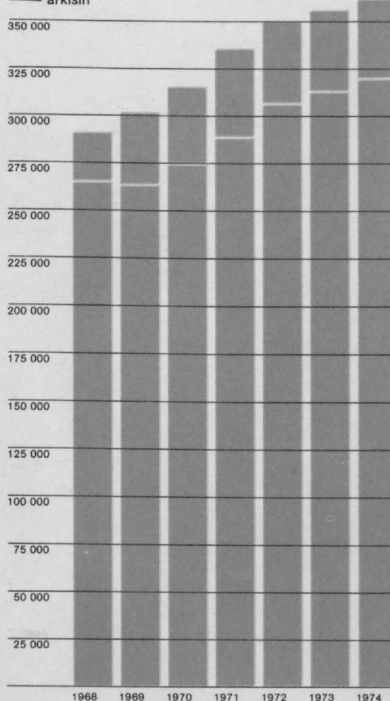
Parlamentaarinen liikennekomitea suosittelee lehtien yhteisjakelujärjestelmän kehittämistä. Helsingin Sanomat on aktiivisesti jatkanut jo aikaisempina vuosina aloitettua, työtä yhteistoiminnan aikaansaamiseksi maakunnallisten ja paikallisten lehtien kanssa. Helsingissä ovat lähinnä etujärjestöpulmat toistaiseksi estäneet sopimukseen pääsemisen.

Työrauha oli kertomusvuoden aikana tyydyttävä eikä konflikteja esiintynyt.

□□ Ryhmän kokonaistulos oli hyvä mikä oli paljolta Helsingin Sanomien ilmoitusmyynnin ansiota. Ilta-Sanomien ilmoitusmyynti ja molempien lehtien irtonumeromyynti sen sijaan jäivät tavoitteita pienemmiksi. Kokonaiskustannukset olivat vajaan prosentin budjetoitua korkeammat.

Helsingin Sanomien sivujärjestys uusittiin 4.3.1974 alkaen

Helsingin Sanomien keskimääräinen levikin kehitys sunnuntaisin
— arkisin

muuttamalla pääkirjoitussivuksi sivu n:o 2 ja tuoreimpien uutisten sivuksi sivu n:o 3. Lauantain lehden erityisluonnetta ilmentävien pakina-, viihde- ja päiväyriä aiheiden erikoissivujen julkaiseminen aloitettiin 16.3.1974. Neuvottelut Moskovan ja Washingtonin kirjeenvaihtajatehtävien perustamisesta saatiin päätökseen.

Helsingin Sanomien keskimääräinen nettolevikki koko vuodelta oli arkisin 318.953 (lisäys edellisestä vuodesta 2,4 prosenttia) ja pyhäisin 359.130 (lisäys 1,1 prosenttia). Levikkimyyntien kokonaisarvo oli 38,4 mmk (lisäys 19,3 prosenttia). Vuosikerran sivumäärä oli 17.054 (lisäys n. 3 prosenttia).

Ilta-Sanomien keskimääräinen nettolevikki koko vuodelta oli 89.778 (lisäys 12,2 prosenttia). Ilta-Sanomien lauantaipainoksen aikaistaminen vaikutti myyntiin suotuisasti. Aika tulee näyttämään, mitä uuden iltapäivälehdien ilmestyminen markkinoille vaikuttaa Ilta-Sanomien myynnin kehitykseen.

Helsingin Sanomissa julkaistujen ilmoitusten määrä oli 43.225 palstametriä (lisäys 3,5 prosenttia) ja Ilta-Sanomien vastaava luku 2.276 pm (vähennys 3,5 prosenttia).

Paperin kulutus omissa lehdissä oli yhteensä 39.050 tonnia. Vuoden aikana siirryttiin käyttämään yksinomaan kevyempiä, 48,8 ja 45 g/m² painoisia paperilaatuja.

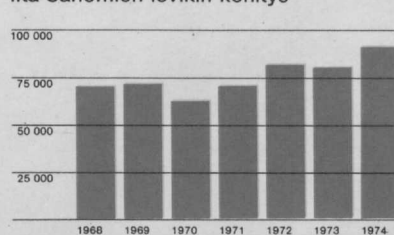
Sanomalehtipainossa valmistettiin asiakastöinä mm. lehtiä Sana, Insinööri-uutiset, Uusi Tie, Kristityn Vastuu ja Ratas, joiden kokonaismäärä oli n. 7.600.000 kpl.

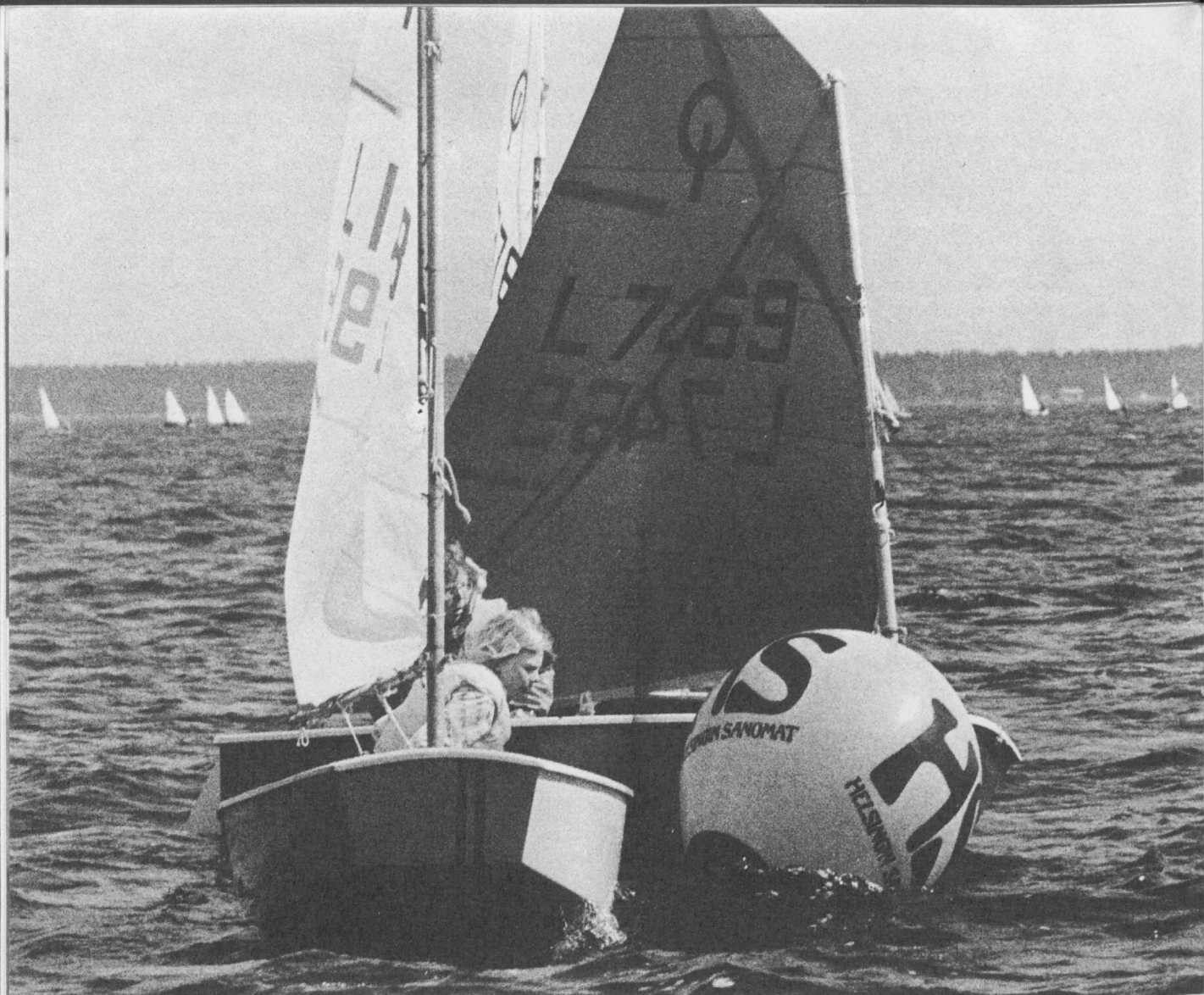
Eri tasoihin ja -aiheisiin koulutustilaisuuksiin ryhmästä osallistui n. 600 henkilöä. Toimittajakoulun 6. kurssin päätyttyä kiinnitettiin kurssin oppilaista Helsingin Sanomien toimitukseen 11 ja Ilta-Sanomien toimitukseen 3 uutta toimitajaa.

Vuoden aikana suoritettujen tilajärjestelyjen ja korjausten avulla saatiin aikaan parannuksia työolosuhteissa. Useat osastot saivat lisätilaa tai pääsivät muuttamaan uusiin, peruskorjattuihin tiloihin.

Henkilökunnan kokonaismäärä lehdenjakajia lukuunottamatta oli

Ilta-Sanomien levikin kehitys

vuoden päättyessä 1.289 (vähennys 13). Henkilökunnan vaihtuvuus oli vuoden aikana 10,8 prosenttia, mikä osoittaa keskitasoa parempaa työvoiman vakiintumista. Palkkoja maksettiin yhteensä 44,9 mmk.

Ryhmän investoinnit laitteisiin ja kalustoon olivat yhteensä n. 2,2 mmk, josta sanomalehtipainon osuus oli n. 1,6 mmk ja kuljetusvälineiden osuus 0,6 mmk. Suurimpia koneinvestointien kohteita olivat yhden rotaatiokoneen sähkökäytön uusiminen ja eräät postituksen laitteet.

□□ Perinteellisten urheilukilpailujen järjestämistä lähinnä varhaisnuorisolle jatkettiin lukuunottamatta korttelikiekkoa. Lisäksi tuli ohjelmaan optimistijollien SM-purjehdus sekä kuntourheilumuotona Sydänmarssi. Näihin urheilutilaisuuksiin osallistui ennätysellinen määrä nuoria ja varttuneita, yhteensä n. 252.300 henkilöä.

Kertomusvuoden aikana ryhmän tulos, myyntivolyymit ja myyntisummat saavuttivat ennätyslukemia, jotka lähenivät toiminnalle asetettavia pitkän tähtäyksen tavoitteita. Ne antavat aiheen uskoa, että edessä olevat raskaat investoinnit eivät muodostu ylivoimaisiksi.

Tämän suuntauksen jatkuminen riippuu kuitenkin konjunktuurien lisäksi ennen kaikkea suunnittelu- ja kehittämistyön onnistumisesta ja työrauhan säilymisestä.

Aikakauslehti- ja kirjaryhmä

Aikakauslehtialalla vuosia vallinnut voimakas kilpailu jatkui. Pienillä markkinoillamme oli liian paljon lehtiä kannattavaa liiketoimintaa ajatellen. Niiden määrä oli n. 1000 ja yhteislevikki n. 17 miljoonaa. Luvut sisältävät sekä myytävät aikakauslehdet että järjestöjen ja yritysten jäsen- ja henkilökuntalehdet. Myytäviä aikakauslehtiä oli n. 150, yhteislevikiltään n. 4,9 miljoonaa kappaletta. Näihin kuuluivat

Ahdasta kääntömerkillä. Helsingin Sanomat tuki kertomusvuonna mm. optimistijollien SM-kilpailuja Kristiinankaupungissa 14.–16. kesäkuuta.

Helsingin Sanomien valokuvaaja Hannu Lindroos voitti vuoden urheilukuvakilpailun. Voittajakuvasta oli rajattu pois HS:n urheilutoimittaja Timo Hankomäki, joka haastateli Riitta Salinia.

erilaiset yleisaikakauslehdet, erikoisaikakauslehdet ja sarjakuvalehdet. Kovimpana kilpailun paine tuntui viikoittain ilmestyvien naisten-, yleisaikakaus- ja sarjakuvalehtien ryhmissä. Kaksi kustantajaa lopetti aikakauslehtien julkaisemisen myyden lehtensä. Kuuden lehden kustantaminen lopetettiin.

Voimakkaasti kohonneet kustannukset rasittivat aikakauslehtien kannattavuutta monessa tapauksessa kestokyvyn rajalle.

Hintasulun poistuttua syksyllä sekä tilaushinnat että irtonumerohinnat kohosivat. Parina edellisenä vuonna kasvua osoittaneet levikiluvut kääntyivät useimpien lehtien kohdalla laskuun.

26 suurimman, koko vuoden 1974 mukana olleen, myytävän lehden yhteinen levikki laski noin 70.000:lla. Näistä vain 9 osoitti levikin nousua. Jo edellisenä vuonna hidastunut irtonumeromyyntin kehitys pysähtyi ollen vain +0,4 prosenttia.

Sanomien aikakauslehtien osuus kahden tärkeimmän kustantajan lehtien yhteisestä levikistä oli vuoden 1974 I puoliskolla 15,5 prosenttia ja II puoliskolla 16 prosenttia. Edellä mainittujen 150 lehden yhteisestä levikistä osuutemme oli I puoliskolla 14,6 prosenttia ja jälki-puoliskolla 15,1 prosenttia. Näillä osuuksilla Sanomien aikakauslehdet asettuivat kummassakin tapauksessa kolmannelle sijalle Lehtimiehet Oy:n ja Kustannus Oy Williamsin jälkeen. Neljäntenä oli

Viikkosanomia lukuunottamatta aikakauslehtien toimitukset muuttivat vuoden alussa uusiin tiloihin Annankatu 29:ään. Vapautuneet tilat Erottajalla tulivat Helsingin Sanomien toimituksen käyttöön. Kuva Kodin Kuvalehden uusista toimitustiloista.

Henkilöt vasemmalta takaa: Osastopäällikkö Sirkka Honauer, toimitussihteeri Pirjo Pettersson, ilmoituspäällikkö Kristiina Suojoki, taittaja Walter Haarman, toimituksen sihteeri Ulla Nurmi.

Yhtyneet Kuvalehdet Oy.

Ryhmän lehtien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna yhdellä: kesäkuussa alkoi ilmestyä Suuren Käsiyökerhon jäsenlehti. Tämä kuukausijulkaisu sai hyvän vastaanoton. Ensimmäisen numeron levikki oli 41.218 kpl. Vuoden loppuun mennessä levikki oli kohonnut 83.000:een. Vuoden II puoliskon keskimääräislevikki oli 72.286 kpl.

Kaikkiaan oli ryhmän ohjelmassa vuoden kuluessa kahdeksan eri lehteä. Näistä kaksi oli mukana vain osan vuotta, Suuri Käsiyökerho kesäkuusta alkaen ja PM purje ja moottori huhtikuuhun, jolloin se jatkuvasti tappiollisena myytiin. Edellisen vuoden lopulla alkanut Zoom-sarjakuvalehti lopetettiin vuoden viimeisestä numerosta sen pitemmälläkin tähtäyksellä näyttämän tappion vuoksi.

Yhtiön kaikkien aikakauslehtien levikit laskivat kertomusvuonna. Oheinen kuvio osoittaa kehityksen

Sanomapaino sai uuden magneettinauhanlukijan.

virallisten keskimääräislevikkien osalta lehdittään:

	1973	1974	+/-
MN	182.619	142.015	-40.604
KK	100.475	91.611	- 8.864
VS	76.752	60.381	-16.371
KT	55.864	50.944	- 4.920
AA	315.877	313.139	- 2.738

Ryhmän lehtien markkamääräinen kokonaisymyynti kasvoi levikkien laskusta huolimatta +10,4 prosenttia. Myytyjen ilmoitussivujen kokonaismäärä oli 1.632. Tämä oli 210 sivua ja 11,4 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna, mistä n. 204 sivua oli PM purje ja moottorin osuutta. Ilmoitusmäärään lisäsivät Me naiset, Kansa taisteli ja Aku Ankka. Vähennystä oli Kodin Kuvalehdellä ja Viikkosanomilla. Ilmoitusmyynnin bruttolaskutus nousi 5,8 prosenttia.

Lehtien yhteinen sivumäärä oli 16.236, eli 938 sivua enemmän kuin edellisenä vuonna. Värisivujen määrä lisääntyi 1.715 sivulla. Kokonaissivumäärään ja värisivujen määrään vaikuttivat edelliseen vuoteen verrattuna vähentävästi PM purje ja moottorin poistuminen ja lisäävästi uudet, kokonaan 4-väriset lehdet Zoom ja Suuri Käsityökerho. Sivumäärät olivat lehdittään: Me naiset 5.248, Kodin Kuvalehti 2.512, Viikkosanomat 3.856, Aku Ankka 1.680, Kansa Taisteli 436, Zoom 1.608 ja Suuri Käsityökerho 508.

Lehtiä kehitettiin sekä ulkonäön että sisällön osalta. Me naisten, Kodin Kuvalehden ja Viikkosanomien kannet ja sisäisivujen taitto uudis-

tettiin. Me naiset siirtyi liimasidonnasta stiftaukseen, jolloin painatusaikataulu nopeutui.

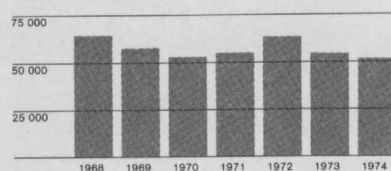
Kirjankustannuksessa keskityttiin huokeahintaisiin sarjakuvajulkaisuihin ja koko perheelle tarkoitettuihin, tietoa kartuttaviin kirjoihin sekä lahjaksi sopiviin suurikoisiin sarjakuvakirjoihin. Kirjoja myytiin lehtipisteiden, kirjakauppojen ja valintamyymälöiden kautta sekä postimyyntinä suoraan ostajille. Asterix-kirjasten painos oli 150.000 kappaletta kirjalta ja kunkin Aku Ankan taskukirjan painos nousi 120.000:een. Yhteensä jul-

kaistiin 34 uutta kirjaa ja 5 uusin-tapainosta. Näiden yhteinen painosmäärä oli 1.773.000. Tässä on laskua edellisestä vuodesta 12 kirjanimikettä ja 200.000 kappaletta. Markkamääräisessä myynnissä oli kuitenkin nousua 21,8 prosenttia.

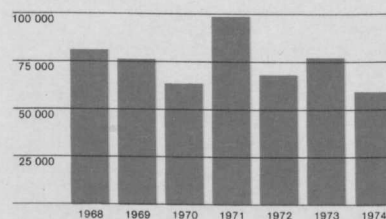
Edellisenä vuonna käynnistetty erikoistuotelinja pääsi kertomusvuonna hyvään alkuun. Sen päätuotteet olivat Kodin Kuvalehden Keittotaitokerho ja Suuri Käsityökerho. Lisäksi tuoteohjelmassa oli Asterix-aiheisia T-paitoja, pelikortteja, lasten askarteluvihkosia ja korttipalapeli. Kerhojen jäsenistön

Sanoma Osakeyhtiön julkaisemien aikakauslehtien levikin kehitys

Kansa taisteli – miehet kertovat

Viikkosanomat

palvelemiseksi myytiin kerhojen ai-hepiiriin kuuluvia tuotteita. Erikoistuotelinjaan kuului uutena toimintamuotona eräiden sarjakuva-hahmojen käyttöoikeuksien myynti. Kaikkiaan markkinoitiin 15 erikoistuoteyksikköä. Tämä on 12 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Eri tuotelinjojen osuudet ryhmän kokonaismyynnistä olivat seuraavat: lehtien tilaus- ja irtonumeromyynti 55,1 prosenttia, ilmoitusmyynti 14,7 prosenttia, kirjamynti 16,2 prosenttia ja erikoistuotemyynti 14 prosenttia. Viimeksi mainitun osuus oli edellisenä vuonna 2,8 prosenttia.

Ryhmän kokonaisliikevaihto kasvoi 25,3 prosenttia.

Kertomusvuosi oli ryhmän organisaation rakentamisen ja miehittämisen aikaa. Henkilölisäyksestä pääosa tuli uusiin toimintoihin. Henkilökunnan määrä oli vuoden päättyessä 81 (lisäystä edellisestä vuodesta 6). Kokonaishenkilömäärästä oli toimitushenkilökuntaa 44 ja muita 37.

Sanomapaino

Sanomapainon toimintaan vaikutti haitallisesti vuoden 1973 loppupuolella alkanut voimakas raaka-aineiden hintojen nousu. Tämän lisäksi esiintyi aika ajoin painopaperin saantivaikeuksia. Vuoden 1974 lopulla maailmanmarkkinoilla tapahtunut romahdusmainen kysynnän väheneminen poisti kuitenkin painopaperin toimitusvaikeudet. Voimakas inflaatio sekä toimintavuoden aikana tapahtunut erityisen suuri energian, veden ja petrokemiallisten tuotteiden hintojen nousu vaikuttivat niinkään

kielteiseen suuntaan.

Prosessimuutos kohopainomenetelmästä offsetpainomenetelmään suoritettiin loppuun vuoden 1974 aikana ja Strömbergintien painoon asennettiin syyskaudella 4-väri MAN VII -painokone.

Töiden rakenteessa tapahtui muutos siten, että ulkopuolisten töiden osuus kasvoi 47 prosentista 53 prosenttiin.

Teollisen myynnin tehostettujen myyntiponnistelujen myötä kasvoi annettujen tarjousten määrä 69,1 miljoonasta 112,7 miljoonaan markkaan. Uusien tilausten rahallinen arvo kasvoi vuonna 1974 8,5 miljoonasta 13,1 miljoonaan markkaan.

Teollisen myynnin kokonaisarvo kasvoi 18,5 miljoonasta markasta 23,7 miljoonaan markkaan. Hio-montien painon osuus kasvoi 11,6 miljoonasta markasta 14,8 miljoonaan markkaan ja Strömbergintien painon osuus kasvoi 6,8 miljoonasta markasta 8,9 miljoonaan markkaan. Kasvu tapahtui lähinnä mainospainotuotteiden alueella.

Sanomapainon merkittävimmät ulkopuoliset asiakkaat olivat: A-lehdet, Kalle Anttila Oy ja Valitut Palat.

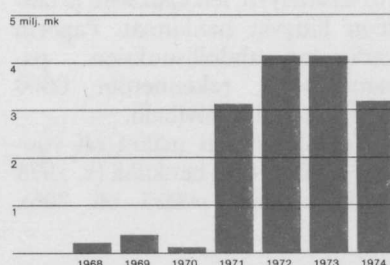
Nykyteknologialla valmistettavista erikoistuotteista mainittakoon Työvoimaministeriön Työmarkkinat-lehti, jonka painatus käynnistyi lokakuussa. Lehti valmistetaan siten, että tekstiaineisto toimitetaan magneettinauhalla Sanomapainoon, jossa valolatomakone tulostaa suoraan valmiita sivuja. Tämän kerran viikossa ilmestyvän erikoislehden toimitusaika on 2 vuorokautta aineiston saapumisesta lukien.

Viennin kohdalla tapahtui myönteistä kehitystä. Viennin arvo kohosi 0,3 miljoonasta 1,0 miljoonaan markkaan saavuttaen täten melko vakiintuneen aseman. Viennitöiden markkinointivastuu on ollut edelleen Finnprintillä.

4-värikuvia valmistettiin Hio-montien painossa vuonna 1974 11.758 kpl eli 11,3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Valoladonnalla valmistettu merkkimäärä oli 122,5 miljoonaa ja kasvu edelliseen vuoteen verrattuna on 41,5 prosenttia. Viimeksi mainitusta luvusta puuttuu magneettinauhakuvien välityksellä valmistettu merkkimäärä. Sylinterikierrosten määrä laski 224,3 miljoonasta 202,4 miljoonaan, mutta painopinta-alan suureneminen tapahtui samanaikaisesti. Suurin vähennys tapahtui kohopainokoneiden tuotantotuloksissa. Sidottujen kappaleiden määrä aleni 58,7 miljoonasta 54,7 miljoonaan eli 6,8 prosenttia.

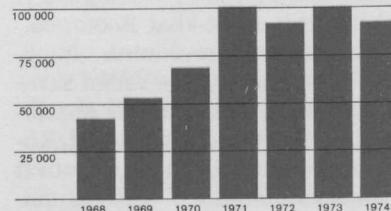
Paperin kulutus oli 10,180 tonnia (vuonna 1973 11,125 tonnia) ja värin kulutus 198.281 kiloa (vuonna 1973 208.607 kiloa). Alihankintojen määrä oli 3,9 mmk (vuonna 1973 3,3 mmk).

Sanomapainon investoinnit

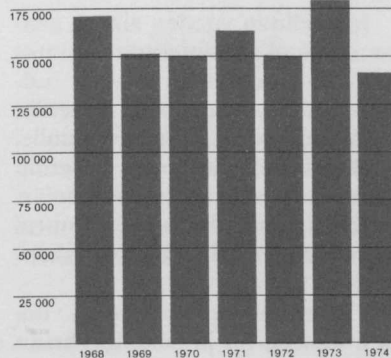

Investointien arvo oli vuonna 1974 3,2 mmk. Tärkeimmät inves-

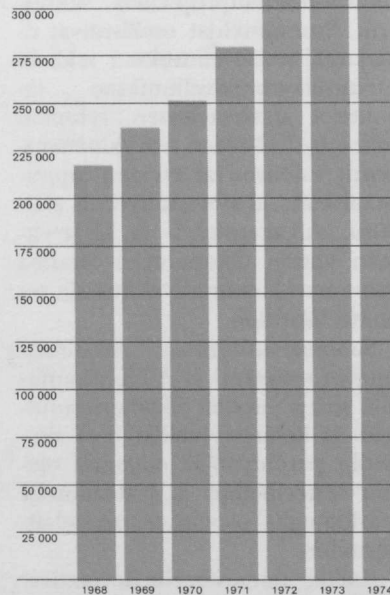
Kodin kuvalehti

Me naiset

Aku Ankka

toinnit olivat: MAN VII G 4-väriarkkikoneen hankinta sekä paperin käsittelyyn, leikkaukseen ja taittoon liittyvät hankinnat. Paperin varastointimahdollisuuksien parantamiseksi rakennettiin 6000 m³:n Mupoli-muovihalli.

Henkilökunnan määrä oli vuoden lopussa 637 henkilöä (v. 1973 henkilökunnan määrä oli 706).

Suunnittelu- ja kehitysryhmä

Ryhmän toimintaa leimasi vuodeksi 1975—76 suunniteltujen systeemin suunnitteluprojektien valmistelu. Suunnittelijat osallistuivat tilaajarekisterisovellutuksen sekä ilmoitusliikennesovellutuksen tavoitteita määrittelevien ryhmien toimintaan. Näiden työryhmien raportit valmistuivat vuoden loppupuoliskolla ja systeemyö on aloitettu. Aikakauslehti- ja kirjaryhmän yhtiön ulkopuolelta ostamia suoramarkkinointisovellutuksia on otettu käyttöön.

Sanomalehtiryhmän tekstinkäsittelyn systeemi- ja ATK-suunnittelu siirtyi vuoden aikana suunnittelu- ja kehitysryhmälle. Työ aloitettiin perehtymällä olemassa oleviin systeemeihin ja tutustumalla markkinoilla oleviin tietokonelaitteistoihin.

Kaikki toimintoryhmät laativat vuoden aikana viisivuotissuunnitel-

man. Työ antoi arvokkaita viitteitä toiminnan ohjaamisesta tulevaisuudessa. Toisaalta nopeat muutokset vuoden aikana vähensivät olennaisesti suunnitelmien realismia. Ryhmä aloitti PTS-työhön tarvittavan ulkopuolisen tiedon kartoituksen ja saannin varmistamisen. Uusia yhtiötä kiinnostavia toimialoja on kartoitettu, suhteita on luotu tässä yhteydessä tärkeisiin tietolähteisiin, mm. SITRAAN ja liikepankkeihin.

Talous- ja hallintoryhmät

Yleinen rahankireys ja talouselämän epäsuotuisa kehitys eivät vielä ehtineet vaikuttaa yhtiön toimintaan; rahoitustilanne oli koko vuoden sangen keveä ja mahdollisti korkotuottojen voimakkaan kasvun.

Jo edellisen vuoden aikana aloitettu tietokonelaitteiston muutos 370/135-koneistoksi saatiin valmiiksi. ATK-suunnittelu siirrettiin yrityssuunnitteluryhmän vastuulle.

Henkilöstöhallinnossa otettiin käyttöön keskitetty työhönottojärjestelmä. Martinlaaksossa valmistui viimeinenkin neljästä sinne rakennetusta talosta.

Talousryhmän vahvuus oli vuoden lopussa 33 ja hallintoryhmän 306 henkilöä.

Helsingin Sanomissa, Ilta-Sanomissa ja tietoliikennekeskuksessa tehtiin laaja tekstivirtatutkimus. Viikon tutkimuksella selvitettiin, paljonko taloon tulee tekstiä sekä kuinka ja milloin sitä käsitellään. Tutkimuksen tuloksia käytetään mm. uuden tekniikan suunnittelutyössä. Kuvasa kaksi tutkijaa: Leila Arpiainen (HS) ja Salme Blomster (IS).

Ammattikoulu

Sanoma Osakeyhtiön ammattikoulun toiminta v. 1974 tapahtui Kurssiosaston puitteissa. Varsinaista peruskoulutusta ei järjestetty. Toimintavuoden aikana rehtorin tehtäviä hoiti vt:nä yhtiön henkilöstöpäällikkö Jorma Salmi ja vararehtorina toimi kuten aikaisemminkin Toimittajakoulun johtaja Antero Okkonen.

Kurssiosaston toiminta käsitti graafisen, toimittaja- ja toimihenkilökoulutuksen. Graafinen koulutusosasto järjesti toimintavuonna 34 koulutustilaisuutta, joihin osallistui 480 henkilöä.

Toimittajakoululle vuosi oli 6. kurssin päättymisvuosi. Todistukset 20:lle toimittajakoulusta valmistuneelle jaettiin 30. 12. 1974. Yksi toimittaja valmistui 28. 2. 1975. Valmistuneista 14 sijoittui talon palvelukseen, neljä lähti jatkamaan opintojaan ja kaksi sijoittui ammatin talon ulkopuolelle. Vuoden aikana toimittajakoulu järjesti myös 16 jatkokoulutuskurssia, joihin osallistui 385 henkilöä.

Toimihenkilökoulutustilaisuuksia järjestettiin 27, joihin osallistui yhteensä 474 henkilöä. Kahdeksaan Tervetuloa Taloon -tilaisuuteen osallistui yhteensä 206 henkilöä.

Lehtikuva Oy

Yhtiön kokonaismyynti kasvoi 25,2 prosenttia huolimatta siitä, että suhdanteiden heikkeneminen vaikutti monien pienempien lehtien kuvien käyttöön. Yhtiön onnistui laajentaa asiakaspiiriään ja erityisesti kuva-arkiston käyttö parani. Arkistotilojen ahtaus kuitenkin haittaa sen tehokasta käyttöä.

Tärkeimmät suuret kuvaustapahtumat vuoden aikana olivat hiihdon MM-kilpailut Falunissa, jääkiekon MM-kisat Helsingissä ja yleisurheilun EM-kisat Roomassa.

Kasvaneesta myynnistä huolimatta jäi yhtiön tulos varsin vaatimattomaksi, koska myös kustannukset kasvoivat voimakkaasti. Kokonaiskustannuksista muodostivat palkkakustannukset sosiaalikuluneen n. 61 prosenttia.

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.1974

Kirjanpitolain muutoksesta johtuen ovat alla olevat v. 1973 numerot muutettu vertailukelpoisiksi v. 1974 numeroiden kanssa eivätkä siten ole aina samoja kuin v. 1973 kertomuksessa.

	1974	1973
Myyntituotot	266.275.354,99	207.687.464,20
Myyntiin oikaisuerät:		
Alennukset	5.348.294,38	
Luottotappiot	981.204,88	
Välilliset verot	2.149.482,-	
Provisiot ja mainostoimistopalkkiot	25.895.262,40	
Muut oikaisuerät	15.065.240,71	
	- 49.439.484,37	
Liikevaihto	216.835.870,62	169.075.768,26
Muuttuvat kulut:		
Aineet ja tarvikkeet	61.821.701,57	
Palkat	64.015.008,07	
Muut muuttuvat kulut	21.916.600,75	
- varastojen lisäys	-4.271.318,46	
	-143.481.991,93	
Myyntikate	73.353.878,69	55.619.499,24
Kiinteät kulut:		
Palkat	24.111.659,14	
Vuokrat	4.399.102,02	
Muut kiinteät kulut	30.044.984,11	
	- 58.555.745,27	
Käyttökate	14.798.133,42	8.656.254,64
Poistot:		
Rakennuksista ja rakennelmista	1.064.882,16	
Koneista ja kalustosta	5.494.471,49	
Muista pitkävaik. menoista	1.925,-	
	- 6.561.278,65	
Liikevoitto	8.236.854,77	2.385.509,82
Muut tuotot ja kulut:		
Korkotuotot	4.374.078,19	
Osinkotuotot	618.834,50	
Muut tuotot	1.243.599,98	
Muut kulut	-23.000,-	
	+ 6.213.512,67	
	14.450.367,44	4.823.455,83
Varausten lisäys	- 7.107.000,-	
Korkokulut	- 2.960.386,56	
Välittömät verot	3.173.848,76	
./. voittovaroista	3.173.848,76	
	-	
Tilikauden voitto	4.382.980,88	1.992.158,64

Tase 31.12.1974

Vastaavaa		1974	1973
<i>Rahoitusomaisuus</i>			
Rahat ja pankkisaamiset	7.413.118,81		
Myyntisaamiset	62.359.406,17		
Lainasaamiset	30.612.678,87		
Ennakkomaksut	96.764,47		
Siirtosaamiset	1.816.125,66		
Muut rahoitusvarat	6.406.790,-	108.704.883,98	58.600.554,36
<i>Vaihto-omaisuus</i>			
Aineet ja tarvikkeet	9.297.790,27		
Valmiit tavarat ja puolivalmisteet	1.606.349,33	10.904.139,60	6.632.821,14
<i>Käyttöomaisuus</i>			
Maa-alueet	12.499.442,67		
lisäys	20.740,-	12.520.182,67	
Rakennukset ja rakennelmat	11.969.074,06		
lisäys	2.684.837,62		
	14.653.911,68		
poistot	1.064.882,16	13.589.029,52	
Koneet ja kalusto	12.701.556,15		
lisäys	5.963.843,96		
vähennys	117.506,44		
	18.547.893,67		
poisto	5.494.471,49	13.053.422,18	
Osakkeet ja osuudet	12.894.638,86		
lisäys	1.336.360,72		
vähennys	1.750,-	14.229.249,58	53.391.883,95
			50.064.711,74
<i>Arvostuserät</i>		-	1.925,-
		173.000.907,53	115.300.012,24

Liitetiedot 31.12.1974

1. Arvostuserät, vastaavat	
tilikauden alussa	1.925,-
poisto	1.925,-
Arvostuserät tilikauden lopussa	-
2. Oma pääoma	
Vararahastot tilikauden alussa	22.333.406,92
Käytetty verojen maksuun	1.410.693,84
Vararahastot tilikauden lopussa	20.922.713,08
Lahjoitusvaraus tilikauden alussa	25.000,-
Siirretty voittovaroista	25.000,-
Annettu lahjoituksia	21.332,-
Lahjoitusvaraus tilikauden lopussa	28.668,-

Vastattavaa

1974

1973

Vieras pääoma

Lyhytaikainen

Ostovelat	11.180.241,93
Ennakkomaksut	39.735.723,88
Siirtovelat	17.005.972,19
Muut lyhytaikaiset velat	<u>4.425.673,66</u>

72.347.611,66

49.811.531,74

Pitkäaikainen

Eläkelainat

58.945.173,91

31.226.200,42

Varaukset

Investointivaraukset	7.403.000,-
Muut varaukset	<u>1.870.000,-</u>

9.273.000,-

2.166.000,-

Oma pääoma

Osakepääoma	7.100.760,-
Vararahastot	20.922.713,08
Lahjoitusvaraus	28.668,-
Tilikauden voitto	<u>4.382.980,88</u>

32.435.121,96

32.096.280,08

173.000.907,53

115.300.012,24

Voittovarot tilikauden alussa

2.637.113,16

Voittovaroja käytetty osingonjakoon

852.091,20

Voittovaroja siirretty lahjoitusvaraukseen

25.000,-

Voittovaroja käytetty verojen maksuun

1.760.021,96

Voittovarot ennen tilikauden voittoa

-

Tilikauden voitto

4.382.980,88

Voittovarot tilikauden lopussa

4.382.980,88

3. Eläkesäätöön vastuuvela

11.768.975,52

4. Velan vakuudeksi annetut arvopaperit

10.602.002,41

5. Takaukset

602.280,-

Tilintarkastuskertomus

Sanoma Osakeyhtiön yhtiökokouksen 26.4. 1974 valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet yhtiön tilikauden 1974 tilien ja hallinnon tarkastuksen ja esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Allekirjoittanut Autio on tilikauden aikana suorittamissaan tarkastuksissa todennut, että yhtiön kirjanpito on asianmukaisesti hoidettu ja että rahavarojen hoito on ollut huolellista.

Tilinpäätös, joka osoittaa tilikaudelta voittoa 4.382.980,88 markkaa, on oikein perustein tehty ja oikein tileistä johdettu. Tulot ja menot on jaksotettu kirjanpitolain säännöksiä noudattaen. Sanoma Osakeyhtiön Eläkesäätiölle on sen eläkevastuun kattamiseksi siirretty 9.900.000,— markkaa. Tilikauden verot 3.173.848,76 markkaa on suoritettu edellisten vuosien voittovaroista, osa vararahastoon siirretyistä. Investointivarausta on lisätty 6.550.000,— markkaa.

Tase-eriä varmentavat asianmukaiset tase-erittelyt.

Pankkitilit täsmäävät tilinpäätöspäivänä rahalaitosten tiliotteiden kanssa. Arvopaperit ovat tallessa ja vakuutukset ovat hoidetut.

Olemme lukeneet yhtiökokouksen ja johtokunnan pöytäkirjat sekä toimintakertomuksen. Lisäksi olemme saaneet yhtiön toimintaa valaisevia selityksiä. Käsityksemme mukaan yhtiön taloutta on hoidettu huolella ja menestyksellisesti.

Ehdotamme yhtiökokoukselle, että tilinpäätös vahvistetaan ja että tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus.

Puollamme johtokunnan ehdotusta voittovarojen käyttämisestä.

Helsingissä, maaliskuun 25. päivänä 1975.

Lauri Borenus

Martti Tulonen

Ritva Harli

Aimo Autio
KHT

Johtokunta

Yhtiön johtokuntaan ovat kuuluneet 26.4.1974 pidetyn yhtiökokouksen valitsemina

Toimitusjohtaja Aatos Erkko, puheenjohtajana
Päätoimittaja Teo Mertanen, varapuheenjohtajana
Varatuomari Aarne F. Castrén
Teollisuusneuvos Risto Kavanne
Varatoimitusjohtaja Väinö J. Nurmimaa
Rouva Patricia Seppälä

Erovuorossa ovat toimitusjohtaja Aatos Erkko, teollisuusneuvos Risto Kavanne ja varatoimitusjohtaja Väinö J. Nurmimaa.

Ehdotus voittovarojen käytöstä

Tilivuoden voitto mk 4.382.980,88. Edellisen vuoden voittovarot mk 1.760.021,96 on käytetty yhtiökokouksen 26.4.1974 antaman valtuutuksen mukaisesti verojen maksuun, mihin on lisäksi käytetty verovaraus mk 3.132,96 ja vararahasto II:sta mk 1.410.693,84.

Johtokunta ehdottaa, että käytettävistä olevista voittovaroista
— jaetaan osinkoa mk 3,60 osaketta kohden eli 852.091,20
— siirretään lahjoitusvaraukseen 10.000,00
— jäännös mk 3.520.889,68
jätetään voitto ja tappioutilille ja että johtokunta oikeutetaan käyttämään näitä varoja verojen maksuun vuoden 1975 aikana.
Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevan ehdotuksen, tulevat omat varat olemaan seuraavat

— Osakepääoma	7.100.760,00
— Vararahastot	20.922.713,08
— Lahjoitusvaraus	38.668,00
— Käyttämättömät voittovarot	3.520.889,68

Lisäksi on investointirahastossa 7.403.000,00 mikä summa on aikaisemmin luettu omaan pääomaan, mutta luetaan uuden kirjanpitolain mukaan varauksiin.

Helsingissä 18. päivänä maaliskuuta 1975

Aatos Erkko

Teo Mertanen

Aarne F. Castrén

Väinö J. Nurmimaa

Risto Kavanne

Patricia Seppälä

Eräitä tilastoja

	1974	1973
Maksetut palkat	84.967.028,63	71.634.170,09
Em. summiin sisältyvät		
Sairaus- ja äitiyslomapalkat	2.044.855,03	1.651.413,67
Vuosilomapalkat	9.118.241,09	6.764.322,31
	11.163.096,12	8.415.735,98
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	7.176.372,54	6.171.020,17
TEL- ja LEL-vakuutusmaksut	7.094.522,88	4.738.631,82
Tapaturmavakuutusmaksut	512.022,86	374.622,69
Työttömyysvakuutusmaksut	320.692,-	230.239,14
Henkilökunnan kuljetus	245.740,-	163.706,-
Työvaatteet	76.892,71	68.798,13
Muut	879.692,75	713.028,57
	16.305.935,74	12.460.046,52
Palkat	73.803.932,51	63.218.434,11
Sosiaalikulut	27.469.031,86	20.875.782,50
	101.272.964,37	84.094.216,61

Kirjanpitolain muutoksesta johtuen ovat vuoden 1973 luvut muutettu vertailukelpoisiksi v. 1974 lukujen kanssa, eivätkä siten ole samat kuin v. 1973 vuosikertomuksessa.

Lehtien levikit	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
HS	266.039	265.956	274.600	289.704	305.016	311.438	318.953
HS-sunn.	289.249	300.842	315.500	334.173	349.392	355.116	359.130
IS	70.434	71.697	63.165	70.481	83.085	79.983	89.778
MN	174.805	152.027	151.619	166.725	150.289	182.619	142.015
AA	217.285	236.800	250.668	279.754	309.155	315.877	313.139
VS	82.349	76.340	63.681	99.389	69.369	76.752	60.381
KK	41.503	54.319	69.472	101.915	90.639	100.475	91.611
KT	63.405	56.600	53.696	55.413	60.533	55.867	50.944

Luvut ovat kahden ao. vuoden aikana suoritettujen virallisen levikintarkastuksen keskiarvoja.

	1971	1972	1973	1974
Käynnit poliklinikoilla				
Korkeavuorenkatu	10.073	10.220	9.642	9.085
Hiomontie	5.552	5.198	4.522	4.909
Strömbergintie	4.904	4.569	3.692	3.444
Yhteensä	20.529	19.987	17.856	17.438
Verenluovuttajia	381	354	307	281
Pienoisröntgenkuvauksia	1.880	1.764	1.747	1.758
Käyntejä lääkärin vastaanotolla	4.139	4.217	4.651	3.974

Tervetuloa Vantaalle

Lauri Lairala

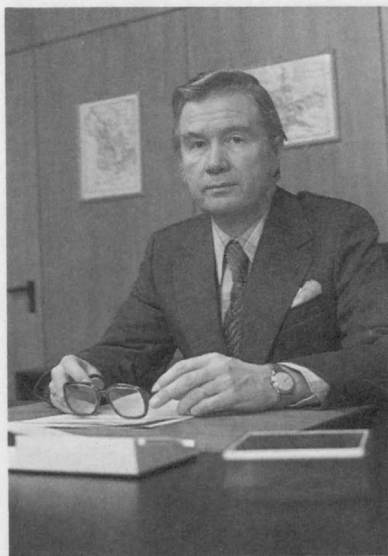
Kaupunginjohtaja

Sanoma Osakeyhtiö on sijoittumassa Vantaan Martinlaaksoon Sanomalan teollisuusalueelle. Martinlaakso tarjoaa uudelle teollisuudelle ja sen henkilökunnalle suhteellisen pitkälle rakentuneen ja monipuoliset palvelut takaavan sijoituspaikan. Osa Sanoma Osakeyhtiön henkilökunnasta asuukin jo Martinlaaksossa yhtiön rakentamissa uusissa taloissa. Suurimmalle osalle sanomalaisista nimi Martinlaakso lienee kuitenkin jokseenkin tuntematon. Martinlaakso si-

Sanomalan kunnallistekniikan sopimuksen allekirjoitustilaisuus oli 28. 8. 1974. Allekirjoittamassa kaupunginjohtaja Lauri Lairala ja toimitusjohtaja Aatos Erkko; vasemmalla julkisena kaupanvahvistajana toiminut Vantaan pormestari Lars-Otto Backman ja taustalla Vantaan kaupunginsihteeri Risto Valkama.

jaitsee noin 15 kilometrin etäisyydellä Helsingin keskustasta Hämeenlinnantien varrella sen länsipuolella ja Kehä III:n eteläpuolella. Martinlaakso lasketaan kuuluvaksi Vantaan kaupungin ns. Myyrmäen suuralueeseen, joka yhdessä varsinaisen Myyrmäen, Kaivokselan, Louhelan, Martinkylän ja Ylästön alueiden kanssa käsittää noin 30.000 asukkaan alueen. Itse Martinlaaksossa on väestöä tällä hetkellä noin 12.000 asukasta. Martinlaakson väkimäärän lasketaan kasvavan seuraavan kahden vuoden aikana lähes 15.000 asukkaaseen. Sensijaan vuosikymmenen loppuun mennessä väestön määrän on oletettu laskevan 13.900 asukkaaseen. Väestömäärän väheneminen johtuu asumisväljyyden kasvusta. Alue alkaa siis olla asuntotuotannon osalta täyteen rakennettu.

Martinlaakson nimi on tullut erityisesti tunnetuksi uuden nimikko-rautatiensä johdosta. Radan varsinaisen pääteasema on Martinlaak-

Kaupunginjohtaja Lauri Lairala.

son asema, josta sitä kuitenkin jatketaan tässä vaiheessa Sanomalan pysäkillä ruuhkavuorojen osalta ja siitä edelleen Martinlaakson lämpövoimalaitokselle. Liikenne radalla alkaa tämän hetken tietojen mu-

kaan ensi kesäkuun alussa. Liikenneyhteydet alueelta ovat nykyisin pääasiassa bussiliikenteen varassa. Rautatien aloittaessa toimintansa järjestetään Martinlaakson asemalle syöttöliikennettä muista läntisen alueen taajamista. Liikenneyhteydet tulevat lähivuosina oleellisesti paranemaan, kun Martinlaakson alueelta saadaan uusi liittymä Kehä III:lle ja jo nyt rakenteilla oleva eritasoristeys Hämeenlinnantielle valmistuu. Martinlaakso on näinollen liikenteellisesti erittäin hyvin tavoitettavissa seudun eri puolilta.

Martinlaakson aseman kohdalta kulkee itä—länsisuunnassa alueen halki jalankulkuväylä, jonka varteen sijoittuu pääosa Martinlaakson kaupallisista ja julkisista palveluista. Näistä mainittakoon ostoskeskus, jossa toimii mm. kaupungin sivutoimisto, uimahalli, kansakoulu, yhteiskoulu, nuorisotalo ja kolme kappaletta väliaikaisia kouluparakkeja, jotka voidaan myöhemmin käyttää nuoriso- ja vapaa-aikataroituksiin. Väylän varteen on niinkään rakenteilla uusi konttori- ja virastotalo. Samoin aseman viereen suunnitellaan uutta ostoskeskusta, jonka rakennustyö on tarkoitus aloittaa vielä tänä vuonna. Alueella on nyt käytössä kolme lastentarhaa ja lähimpien viiden vuoden aikana sataneen saman verran lastentarhoja lisää. Kuluva vuonna aloitetaan myös alueelle rakentaa uutta ruotsinkielistä kansakoulua, jolle saatiin rakennuslupa jo viime vuoden puolella. Lisäksi on tarkoitus rakentaa Martinlaakson itäosaan ns. Kivimäen alueelle uusi kansakoulu, jolle tullaan anomaan opetusministeriöltä rakennuslupaa. Niinkään on tarkoitus laajentaa nykyistä oppikoulua edellyttäen, että rahoitus järjestyy, mikä on yleinen edellytys kaikille tähänastisille suunnitelmille nyt muuttuneissa taloudellisissa olosuhteissa. Nykyisen asutuksen ulkopuolella Sanomalan kaava-alueen länsiosassa on valmistumisvaiheessa Martinlaakson lämpövoimalaitos, joka otetaan käyttöön ensi syksynä. Laitoksen rakennuttaa Vantaan kaupungin omistama sähkölaitos, joka hoitaa sähkön jakelun ja kaukolämmön toimittamisen keskitetysti kiinteistöille ja teollisuudelle koko kaupungin alueella. Martinlaakson kohdalla Kehä III:n pohjoispuolella on rakenteilla talviurheilukeskus, jonka toteuttaminen vaatinee tosin noin 10 vuoden täyttötöyn. Alueelle ajetaan rakennustyömailta ylijäämämassoja, jolloin saadaan Vantaan muutoin suhteellisen tasaiseen maastoon mittava mäki, johon on aikanaan

sijoitettavissa laskettelurinne ja muuta talviurheilutoimintaa. Läntisen alueen varsinainen urheilupuisto urheilukenttineen ja keinojääratoineen on rakenteilla vajaan kahden kilometrin päässä olevan Myyrmäen aluekeskuksen viereen. Myyrmäen monipuoliset palvelut uimahalleineen ja urheilutaloineen ovat helposti myös Martinlaakson asukkaitten tavoitettavissa.

Martinlaakson puutteena on nykyisin pidettävä työpaikkojen vähäistä määrää. Mainittu puute tulee kuitenkin oleellisesti korjaantumaan Sanoma Osakeyhtiön muuton jälkeen ja kun rakenteilla olevat konttori- ja keskustatoiminnan tilat valmistuvat käyttöön. Kuluvan vuosikymmenen loppupuolen rakentaminen tapahtuukin pääasiassa teollisuustyöpaikkarakentamisena ja alueelle sijoittuvien palvelujen täydentämisrakentamisena. Martinlaaksoa on jo nykyisellään pidettävä harvinaisen pitkälle kehittyneenä uutena yhdyskuntana ja Vantaan kaupunki onkin valmis toivottamaan Sanoma Osakeyhtiön ja sen henkilökunnan tervetulleeksi Sanomalaan ja Martinlaaksoon. □

Sanomalehden tulevaisuuden näkymät

Väinö J. Nurmimaa

Varatoimitusjohtaja

Tiedonvälityksen alalla syntyneet tai synnytettyt välineet näyttävät poikkeavan muista ihmisen kehittämistä hyödykkeistä: mm. niiden tuoteikä — aika, jonka esim. kirja, sanomalehti jne. pysyy hengissä — on huomattavasti pitempi kuin kohtalaisen huokeiden teollisten tuotteiden.

Kun monien muiden kulutus-hyödykkeiden uutuudet työntävät syrjään edeltäjiään, näyttää tiedonvälityksessä uusien hyödykkeiden, palvelujen tai menetelmien markkinoille tulo jopa joskus vahvistavankin entisten asemaa. Television tulo kaikkien ulottuville ei ole merkinnyt kirjojen menekin vähentymistä vaan päinvastoin erityisesti tietokirjojen menekin kasvua. Niinikään sanomalehdet ovat säilyttäneet asemansa uutisvälinekentässä. Lehdistön asemasta tulevaisuudessa voi siis puhua luottavaisessa äänilajissa. Suurin osa lehdistön piirissä työskentelevistä uskookin pilvettömään tulevaisuuteen — eivät kuitenkaan kaikki. Eräät uutuuksien apostolit ovat jo vuosia soitelleet lehdistölle kuolinkelloja.

Mikä sitten on totuus? Sitä ei kukaan pysty varmuudella sanomaan. Arviointi- ja arvailutyötä voi aina harrastaa, mikä onkin tarpeellista, sillä hyvin menestyvät tuotteet tai palvelut ovat usein romahtaneet valmistajiensa henkiseen velttouteen ja hyväuskoisuuteen.

Sanomalehden saavutukset ja tulevaisuuden menestyksen mahdollisuudet löytyvät kolmiosta sanomalehden lukijat, tekijät ja kilpailijat. On vaarallista kuvitella, ettei lukija tiedä mitä hän lehdelstään haluaa. Sanomalehden nauttiessa uutisvälittäjän yksinvaltiaan asemasta aina television tuloon saakka tuo, useimmiten lehtiväen itse esittämä, kuvitelma saattoi olla päteväkin. Mutta kilpailun, valinnan ja siten vertailumahdollisuuksien lisääntyttä on tuo käsitys kuitenkin romutettava; koulutuspalvelujen lisääntymisen ja tehostumisen

myötä lukija on sitäpaitsi huomattavasti kehittynyt.

Sanomalehti ei ole mikään itse-tarkoitus vaan lukijansa tarpeiden tyydyttäjä. ”Lukija on kuninkaamme” -ajatusta ei ole kuitenkaan käsitettävä niin, että lehti tehtäisiin lukijain toivomusten ”yleisdemokraattisena keskivertohölynpölynä”; pikemmin niin, että lehdistöllä ei ole varaa lukijansa aliarvointiin ja että lehdistön elinikään vaikuttaa ratkaisevasti sen kanssakäyminen lukijoittensa kanssa.

Tällaisessa vuorovaikutuksessa eetterivälineet saattavat olla lehdistöä persoonallisempia, mutta myös pelottavampia keskustelukumppaneita — ainakin tälle ja seuraavallekin sukupolvelle. Ajanvietteen tarjonnassa televisio on monilla aloilla sivuuttanut sanomalehden. Uutis- ja taustatiedon välittäjänä sanomalehti on kuitenkin vielä valttia ja se voi säilyttää tämän asemansa, jos vain itse niin haluaa.

Lukija on myös tulevaisuuden sanomalehden tukipylväs, hänhän loppujen lopuksi ratkaisee levikkitulojen lisäksi ilmoittelunkin kohtalon. Ellei ole lukijaa, ei ole levikkiä, ei ilmoittelua eikä maksajaa lehden tekemiselle.

Pahimpaan lukijan aliarvointiin näyttävät meillä syyllystyvän ne, jotka näkevät tässä toteamuksessa oikeutuksen lehdistön jakamiseen ”kaupalliseen”- ja ”mielipidelehdistöön”. Mielipidelehdistöksi voidaan toki kutsua vain lehtiä, joilla on varaa esittää kumartelemattomia, sitoutumattomia mielipiteitä. Niillä lehdistö voi tulevaisuudessaakin säilyttää luottamusasemansa lukijan palvelijana.

Mikä on sitten lehden tekijöiden merkitys sanomalehden tulevaisuudelle? On sanottu, että lukija vähät välittää siitä, millä teknisellä menetelmällä hänen lehtensä on valmistettu, kunhan se tuo luotettavasti ja oikeaan aikaan lukijan tarvitsemat tiedot.

Lausahdus ei aliarvioi lehdente-kotekniikan merkitystä. Sanomalehtielämässä päivittäisen yhteistyön merkitys on suurempi kuin tulemmme ajatelleeksikaan. Sisältö, so. toimittaminen, tuotanto ja jake-

Varatoimitusjohtaja Väinö J. Nurmimaa.

lu ovat niin kiinteästi samaa ketjua, että minkä tahansa lenkin pettäminen on ellei katastrofaalista niin ainakin taloudellisesti vahingollista. Markkinointi, jonka tehtävänä on hankkia toiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiselle välttämätön tuotto, liittyy oleellisenä tekijänä tähän ketjuun. Onko koko ketjun uudistuttava, vai voiko se osin vielä entiselläänkin toimien säilyttää sanomalehden aseman — siinä suuri kysymyksemme.

Lukija-käsittelyn yhteydessä tuli jo esiin eräitä lehden toimittamisen piiriin kuuluvia asioita. Toimittaminen on luovaa työtä, jonka perusolemus ei sanottavasti poikkea eri viestintävälineissä — ei myöskään tulevaisuudessa. Toimittajien työvälineiden ja tietolähteiden automatisointi ovat vain aputoimia; niillä ei sisällöllisesti ratkaista lehden tulevaisuutta, mutta lehden valmistamisen nopeuteen ja laatuun voidaan niillä vaikuttaa lukijan ja siis myös lehden oman tulevaisuuden kannalta merkittävästi.

Sanomalehden tuotantotekninen kehittäminen on kustannuksiin sidottua toimintaa. Nykyinen kohopainolaatu ei 10—15 v. tähtäyksellä tyydyttäne hyväkuvaiseen väritelevisioon tottunutta lukijaa. Laadun parantaminen kuitenkin maksaa. Kun tähän lisätään lehtitalouden

kannalta vieläkin vakavampi asia, tuotannon palkka- ja raaka-ainekustannusten nousu, olemme alueella, joka saattaa jopa ratkaista painetun sanomalehden tulevaisuuden.

Sanomalehtialan ihmistyövaltaisuuden palkkakustannusvaikutukset ja toisaalta luonnonvarojen niukkuuden seurauksena nousevat raaka-ainekustannukset on voitava korvata järkiperaistetyllä tuotannolla. Keinot ovat olemassa, mutta niiden käyttöönotto on pitkäjänteinen työmarkkinaosapuolten yhteistyöhön vetoava henkilöstö- ja koulutuskysymys.

Paperiraaka-aineen osalta lehdistön asema ei ole kehuttava. Ellei lehdistö omalla panoksellaan pysty ylläpitämään asemiaan tiedonvälityksen kentässä, ei sillä ole tukijoita raaka-aineneuvotteluissa. Paperinvalmistajien tulevaisuus on turvattu ilman sanomalehtipaperiakin — valitettavasti.

Lehtien perilletoimittamisessa himmentävät tulevaisuudenkuvaa kysymys postin kohoavista kuljetusmaksuista sekä vaikeudet saada henkilökuntaa aamutyöhön. Ellei jakelu onnistu yhteistyöjärjestelyin (jotka palvelustason säilyttäen pystyvät tarjoamaan jakelutyöstä kohtuullisen ansiotason) tarjoaa lehdistö itse asiassa markkinoitaan sähköisille tiedotusvälineille.

Suomalaiset saavat moniin muihin kansoihin verrattuna lehtensä liian huokealla ja varsin mukavasti. Mutta tottuminen tähän on muodostunut vaatimustasoksi, joka — niin vaikeaa kuin se onkin lehdistölle — samalla määrittää myös sen kilpailijoihin kohdistetun vaatimustason.

Yhtenä ryhmänä lehdistön kilpailijoista puhuttaessa ovat ns. sähköiset viestintävälineet; faksimilelehti joko tv-ruudussa tai painettuna, kaapelitelevisio, mutta erityisesti "tavallinen" tv ja paikallisradio ovat pahimpia kilpailijoitamme taistelussa ihmisten uutisille ja ajanvietteelle uhraamasta ajasta.

Uudet, koteihin hankittavat laitteet eivät todennäköisesti ole niin vaarallisia painetulle sanalle kuin jo kotona oleville laitteille lisäkäyttöä merkitsevät menetelmät. Cee-fax- tai Oracle-menetelmät (lisälaitteen avulla saadaan tv-ruutuun uutis- tms. tekstisivu) merkitsevät näin ehkä melkoistakin päänsärkyä lehdistölle, mutta ennenkaikkea kaupalliselle televisiolle. Tarjoustuuhan tässä lisävaihtoehto mainospalojen esittämisen ajaksi.

Meille on myönteistä alussa esitetty toteamus viestintäalan erityispiirteistä. Myönteistä on myös se,

että kilpailevan tekniikan huippusaavutusten saattaminen kaupallisesti merkittävässä mitassa suuren yleisön saataville vie 5—10 vuotta. Tämä antaa lehdistölle aikaa.

Hankalinta lehdistön kannalta lienee se, että oman aseman vahvistaminen tuo tullessaan jo mainittujen henkilöstö- ja koulutushuoliensa lisäksi myös pääomapulmia välttämättömien investointien toteuttamiseksi. Samat pulmat ovat kuitenkin kilpailevillakin viestintävälineillä. Etumme taas on kielialueen pienuus: se jarruttaa esim. kansainvälisten järjestelmien mielenkiintoa ja mahdollisuuksia lähes kaikilla viestinnän uutuusaloilla.

Suppean tulevaisuuden arvion yhteenvetona katson sanomalehdistön tulevaisuuteen optimistisesti.

Mielessä on kuitenkin samalla vakava varoitus niille, jotka ajattelevat: "no, kyllä tää vielä mun ikäni menee":

Tästedes on tehtävä ylivarman päälle työtä sanomalehdistön tulevaisuuden hyväksi, tietoisena siitä, että osa tämänpäivän yrittäjistä sortuu — kehitys- ja tukitoimenpiteistä huolimatta. Tulevaisuuden haaste kohdistuu voimakkaimpana sanomalehtiyritysten johtoon, sen taitoon ja riskialttiuteenkin oloissa, joissa paine tiedonvälityksen yhdensuuntaistamiseksi tuntuu vain kasvavan.

Yhteiskunta tarvitsee omantuntonsa, vapaan sanomalehdistön. Sanomalehdistö säilyy vain, mikäli huoli sen tulevaisuudesta koetaan kaikkien lehtityöntekijöiden yhteistyötä ja yhteisymmärrystä vaativana haasteena. Toiminnan kehittäminen ja järjeistäminen on väistämättä pitkän tähtäyksen elinehto.

Tulevat kilpailijat aloittavat nykyaikaisin perinnevapain järjestelyin oli sitten kyse työvoimasta tai laitteista. Lehdistö voi vastata tähän vain säilyttämällä suunnitelmallisella työllä etumatkansa lukijoita palvelevana, sisällöltään ja perilletoimitukseltaan luotettavana ja nopeana jokapäiväisenä välttämättömyytensä.

Alussa esittämäni optimismiin sen enempää kuin pessimismiin — kään ei ole aihetta; lehdistölle soivat kyllä kellot — herätyskellot — rankan, mutta antoisan työpäivän jatkumisen merkinä. □

Sopimukset ja luottamushenkilöt 31. 12. 1974

Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton välinen työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1976 asti.

Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Sanomalehtimiesten Liiton välinen työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1975 asti.

Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Teollisuustoimihenkilöiden Liiton välinen työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1976 asti.

Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliiton välinen runkosopimus — voimassa 31. 1. 1976 asti. Runkosopimukseen liittyvä Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton sekä Suomen Fak-

toriliiton ja Teknisten liiton välinen työehto- ja palkkasopimus — voimassa 31. 3. 1978 asti.

Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton ja Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliiton työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1976 asti.

Graafisen Teollisuuden Työnantajaliiton ja Liiketyöntekijäin Liiton välinen työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1976 asti.

Majoitus- ja ravitsemusliikkeiden työntekijöitä koskeva työehtosopimus — voimassa 31. 3. 1975 asti.

Kiinteistöalan talonmiehen työtä ja siivousta koskeva työehtosopimus — voimassa 31. 1. 1976 asti.

Luottamushenkilöt

Kirjatyöntekijät

Pääluottamusmies

Teuvo Hörkkö

Sanomalehtipaino

Varapääluottamusmies

Latomo

Stereotypia

Kuvalaatta

Rotaatio, päivävuoro

1. 1. 1975 alkaen

Rotaatio, yövuoro

Postitus, päivävuoro

Postitus, yövuoro

Kunnossapito

Lauri Korhonen

Lauri Korhonen

Heikki Hartikainen

Matti Siren

Oiva Salo

Voitto Salo

Unto Lauronen

Anni Torkkeli

Aune Karmaluoto

Pauli Vaahtera

Sanomapaino

Varapääluottamusmies

Mauri Auvinen

Hiomontie

Paino

Foto-lito

Latomo

Sitomo

Postitus

Reijo Kolunkulma

Johannes Tarnanen

Tauno Holappa

Pekka Arjosaari

Elisabeth Leinonen

Strömbergintie

Latomo

Paino

Sitomo

Mauri Auvinen

Pertti Liinkangas

Martta Kaivola

Valimontie

Kunnossapito

Erkki Nevalampi

Toimitukselliset työntekijät

Pääluottamusmies

Varapääluottamusmies

Helsingin Sanomat

Ilta-Sanomat

Aikakauslehdet

Lehtikuva Oy

pääluottamusmies

Leena Salminen

Iiris Eno

Iiris Eno

Matti Rinne

Ellinora Ylipoussu

Pekka Haraste

1. 1. 1975 alkaen

Pääluottamusmies

Varapääluottamusmies

Helsingin Sanomat

Ilta-Sanomat

Aikakauslehdet

Lehtikuva Oy

pääluottamusmies

Leila Välkevirta

Janne Virkkunen

Janne Virkkunen

Risto Lindstedt

Marja-Leena Tuppurainen

Ritva Ekroos

Teollisuustoimihenkilöt

Pääluottamusmies

Varapääluottamusmies

Tilausliikenneosasto

Uudenmaankatu

Keskusta

Pitäjänmäki

Asiakaspalvelukonttorit,

asioimistot, jakelukonttorit

Markkinointi-, työnjohto-,

tarkastus- ja myyntitehtävät

Irma Seppälä

Lauri Koski

Ritva Marjanen

Ritva Suokas

Sinikka Nyman

Irma Seppälä

Kirsti Vesterinen

Lauri Koski

1. 1. 1975 alkaen

Levikkiosasto

tilausedustajat

Simo Nyroos

Tekniset toimihenkilöt

Neuvotteleva yhdysmies	Aarni Pitkänen
Sanomalehtipaino	
yhdysmies	Aarni Pitkänen
Sanomapaino/Hiomontie	
yhdysmies	Runar Böhling
Sanomapaino/Strömbergintie	
yhdysmies	Veikko Koskinen

1.1.1975 alkaen	
Neuvottelevan yhdysmiehen	
varamies	Veikko Koskinen

Auto- ja kuljetusala

Päivävuoro	Harri Norva
Yövuoro	Jouko Sinisalo

1.1.1975 alkaen	
Pääluottamusmies	Kullervo Ahola
Päivävuoro	Viljo Auer
Yövuoro	Kullervo Ahola

Jakajat

Helsingin sopimusalueella

Pääluottamusmies	Helvi Hohteri
Varapääluottamusmies	Aino Ikonen
Hiekkaharju	Kerttu Bordi
Kerava	Salme Vehkalahti
Korso	Eira Salonen

Muualla maassa

Hyvinkää	Hilda Ahvonen
Hämeenlinna	Saara Aaltonen
Imatra	Aini Punnonen
Järvenpää	Anneli Tolmunen
Lahti	Anni Vilen
Lappeenranta	Helvi Hyypiä
Riihimäki	Mirjam Kerminen
Tampere	Inkeri Manninen

1.1.1975 alkaen	
Imatra	Eeva Toikka
Rauma	Kirsti Kanerva

Johtajisto

Aatos Erkkö, toimitusjohtaja
Väinö J. Nurmimaa, varatoimitusjohtaja, sanomalehtiryhmän johtaja
Teo Mertanen, Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja

Jaakko Hannuksela, suunnittelu- ja kehitysryhmän johtaja
Matti Peltonen, aikakauslehti- ja kirjaryhmän johtaja
Jaakko Rauramo, Sanomapainon johtaja. Virkavapaana ulkomaan matkan takia, sijaisena johtaja Stenvall ja dipl.ins. Puolakka
Martti Teräsalmi, hallinto- ja talousryhmien johtaja

Sakari Almi, sanomalehtiryhmän markkinointijohtaja
Matti Huopaniemi, sanomalehtiryhmän levikki-johtaja
Juhana Perkki, kustannusjohtaja, johtokunnan sihteeri
Matti Salminen, sanomalehtiryhmän tekninen johtaja

Aleksis Stenvall, Sanomapainon markkinointijohtaja
Pertti Puolakka, Sanomapainon suunnittelujohtaja

Kyösti Nuotio, aikakauslehti- ja kirjankustannusryhmä, erikoistuotteet

Päätoimittajat

Helsingin Sanomat

Teo Mertanen, vastaava
Heikki Tikkanen
Keijo Kylävaara

Ilta-Sanomat

Martti Huhtamäki

Me naiset: Helena Ahti

Aku Anka: Alli Peltonen

Viikkosanomat: Jalmari Torikka

Kodin Kuvalehti: Maire Varhela

Suuri Käsityökerho: Maire Varhela

Zoom: Mary A. Wuorio

Tämä vuosikertomus on ladottu
Linotron 505 C valolatomakoneella
Kirjaintyyppinä 9'-10'/10' Baskerville antiikva
Painopaperina on käytetty Puuvapaata offsetpainopaperia 120 g/m² sekä
kansissa Ensocoat postikorttikartonkia 230 g/m²
Painoasu Jorma Laakso

Painettu Sanomapainossa
Helsinki 1975

